

A budapesti orth. hitközség vasárnapon rabbivá választja Frankl Adolfot

Az a kivánság, amely orthodox részről legelőször a „Zsidó Ujság”-ban talált kifejezésre, hogy a hazai orthodoxia Frankl Adolfot válassza meg felsőházi tagnak, immár a megvalósulás stádiumába lép. Amikor arról van szó, hogy melyik hitközség rabbijává legyen választva, természetesen az ország első orthodox hitközsége jön számításba, de hir szerint, több vidéki hitközség is rabbijává választja Frankl Adolfot.

A budapesti orthodox hitközség alapszabályai szerint rabbiválasztásoknál az előjáróság, választmány és képviselőtestület jelölése után nagygyűlés hívandó össze, melyen a hitközségi tagok szavazatokkal döntenek.

Az előjáróság és a választmány már a múlt héten ülésezett, melyeken egyhangú lelkesedéssel Frankl Adolfot rabbinak jelölték.

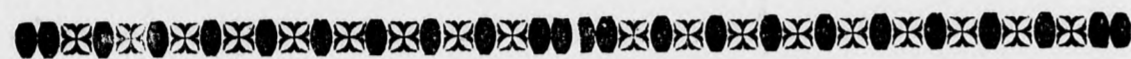
Óbudai Freudiger Ábrahám hitközségi elnök ezután kedd este egybehívta a hitközség képviselőtestületét. A tagok csaknem teljes létszámban jelentek meg. Elnök ünnepélyes csendben nyitja meg az ülést és javasolja, hogy az előjáróság és választmány egyhangú határozata folytán, jelölje a képviselőtestület Frankl Adolfot a budapesti orth.

hitközség rabbinátusa tagjának s hívja össze a hitközség tagjait rabbiválasztó nagygyűlésre. Elnök kifejtette, hogy a megválasztandó nagy érdemeiről, igazi vallásosságáról s imponáns rabbinikus tudásáról részletesen beszélni, teljesen felesleges, mert azt mindenki ugyanis tudja.

A képviselőtestület az elnöki indítványt egyhangú lelkesedéssel

vette tudomásul és egybehívta a hitközség tagjait f. hó 24-re, vasárnapra, rabbiválasztó-nagygyűlésre. A nagygyűlés R. Avrohom Frankl „” valószínűleg közfelkiáltással fogja rabbivá választani és a budapesti orth. hitközség rabbijai sorába iktatni.

A rabbiválasztás vasárnap délelőtt 10 órakor lesz megtartva a hitközség disztermében.

ULLMANN SALAMON, DEBRECEN:

Válasz egy nyilt levélre

Igen tisztelt Fisch Uram!

A »Zsidó Ujság« mult számában hozzám intézett szives felhívására a következőkben van szerencsém felvilágosításaimat megadni:

Egy alakítandó körzetben a vezetőséget betöltő hitközség vezetősége hivatott a körzetben levő összes hitközségek vezetőségével együtt dolgozva, a hitközségi irodákat, szervezetséget és adminisztrációt rendelkezésre bocsátva, ezen magas célt megvalósítani. A hitközségi tisztviselőknek is saját, jól felgött érdeke, hogy ilyen és hasonló szociális intézmények létesüljenek (pl. bizonyos életkortól kezdve a bóchereket, napi 1—2 órán át, leendő irodai alkalmaztatásukhoz, vagy önállósításukhoz is szükséges tudással előkészíteni egy kizárólag a bócherek részére felállítandó tanfolyam keretén belül), mert 1. a saját gyermekeik jövőjéről is szó van, 2. a hitközségi tagok kenyérkeresetének megjavítása nem lehet közömbös előttük, hiszen azok sorsával szorosan kapcsolatos az ő különféle javadalmazásuk mérve is. Viszont a hitközségi tisztviselők és azok munkabeosztása fölött a hitközség vezetősége rendelkezik, ez gondoskodhat csak, hogy megfelelő munkabeosztással a létesítendő intézmény adminisztrációját a már meglévő és minden kézzel felszerelt hitközségi irodák végezzék el. A hitközség kezében futnak össze a legkülönbözőbb szálak, ezek eredményezik az erőt adó és eredményt biztosító egyöntetűséget és csak ez a mód teszi lehetővé, hogy a mai nehéz helyzet dacára is a fent

vázolt szociális intézményeket megvalósíthassuk és áldástóhozóan országos viszonylatban is fejleszthessük.

A pozsonyi orth. hitközség 110 évvel ezelőtti elnöke, Lemberger Ábrahám, a nagy Chászám Szajferrel együtt alkotta meg a már ismételten ismertett iparos-intézményt, nekik a Londonban székelő »Nevéh Hácedek« nevű iparossegylet szolgált mintául, az adminisztrációt a hitközségi iroda, a híres, tudós Reb Beer Frank hitközségi jegyző vezetésével végezte.

Igy képelem el ezen intézmények megindítását és csak megismételhetem hivatkozott cikkem következő mondatát:

Járjon elől jó példával egyik nagyobb hitközségünk agilis vezetősége, alkossa meg az együletet és annak alapszabályait.

Fentiek után b. levelének egy kérdése megválaszolatlanul marad még: Miért maradnak felvetett, országos érdekű problémák megoldatlanul és égető orthodox feladataink egész sora hosszú évek óta elintézetlenül? Erre a kérdésre azonban nem én vagyok hivatva felelni.

Kiváló tisztelettel:

Ullmann Salamon.

Rácz Ilona
virágtermei
Bpest, VII., Király-u. 53.
Telefon: J. 432—65

Beszélgetés a váci gaonnál az angol királyról

— Kiküldött tudósítónktól —

Három hónappal ezelőtt látogattam meg a nagy mestert: Rabbi Jesájó Silberstein váci főrabbit s most ismét nála voltam. A nagy gaon szellemi frissesége dacára testileg nincs még egészen helyreállítva. Mindenféléről beszélgetünk és a figyelmes háziasszony, a rebecen okos megjegyzései nagyban hozzájárulnak a mester közérzletének feljavításához. Közben egy látogató behoz egy ujságot, amely arról ad hírt, hogy az angol király megköszöni a váci főrabbinak az érte elmondott imádságot. És akkor eszembe jutott, hogy annak idején a Zsidó Ujság augusztus 2-i számában megirtuk a dolog előzményét. Közöltük, hogy a főrabbi egy hozzátartozója kedvességéből alkalmunk volt a következő szövegű kábelüzenget olvasni:

Bitte mispallel sein für seine Majestät König Georg V. England und Protektor von Palestina, Mutter: Alexandra. Dritte Operation, er soll bringen refuoh schelemo und maarich jomim sein. Er ist beliebt bei der ganzen Welt. Harry Schönberger. (Magyarul: Kérem, imádkozzék Ö Felségéért, Palesztina védelmezőjéért. Anyja neve: Alexandra. Harmadszor operálják. Hadd nyerjen teljes gyógyulást és hosszú életet. Az egész világon kedvelt) Evvel kapcsolatban azt irtuk a Zsidó Ujság ugyanabban a számában: ... És a nagy gaon eleget tett a hűséges zsidó állampolgár kéré-

sének. A hozzátartozói elbeszélése szerint az ősz főpap tartós gyengesége dacára 3 napra kiszabott zsoldtár imákat mondott el zokogva, a mindenkor az emberiség jogaiért sikra szálló királyért, a vallási türelmesség őshazája uralkodójának mielőbbi felépüléséért. Később pedig a tanulóifjúság mondott Tehillim.

Az angol király meggyógyult és a budapesti angol követség útján köszönetet mond az imádkozó főrabbinak, amint ezt a következő levél tanúsítja:

Britis Legation
Budapest.

Euer Hochwohlgeboren!

Ich bin beauftragt worden Ihnen den Empfang ihres am 26/VIII. an Seine Majestät gerichteten Briefes zu bestätigen und für die darin zum Ausdrucke gebrachten Gefühle zu danken.

Sie werden hiemit ersucht, diesen Dank dem Herrn Oberrabbiner Silberstein und der Gemeinde Vác weiterzuleiten.

Hochachtend
(aláírás)
Sekräter

Hochwohlg. Herrn
Oskar Weinreb, Budapest.

Páratlan könyvsiker!
3 hét alatt elfogyott az első kiadás!
Nélkülözhetetlen a zsidó háziasszonynak!
Írta: **Rosenfeld Mártonné.**
1200 kipróbált kitűnő élelrecept 380 oldal.
A modern kor igényeinek megfelelő orth. kóser konyhát vezethet ezen pompás munka segítségével.
Részletes ismertetőt bérmentve küld:
Erdős József hirdetési Irodája, Bpest, III., Vitéz-u. 15.

RADION

egy maga mos!

Gyártja: **HUTTER JÓZSEF**

Szappangár — Olajipar
részvénytársaság

Telefon: József 461—94.

VII. Erzsébet-körut 6. sz.

Filc kalapok 4-80
csodaszép kivitelben és színekben 4-101
Velur, szolein, bársonyujdonóságok

meglepő olcsó áron

Reich Fricl női kalapgyárban
Vámház-körut 10

Természetesen szóba kerülnek a palesztinai események. A főrabbi neje kifejezi azt a reményét, hogy I-ten kegyelme talán nem annyira az angol királyt, mint Palesztina protektorát érte s így remélhető, hogy a meggyógyult király palesztinai testvéreink üdvére minden intézkedést el fog rendelni, az atrocitásoknak véget vet és nem fogja a Szent Falhoz való jogunk elkobzását tűrni. A főrabbi élénken helyeselt. — Én pedig őszinte jó egészség kívánsággal és egy kedvesen eltöltött óra emlékével távoztam a gaon hajlékából.

Friss libasültek!
Fenákel Jónás
zsír és baromfi kereskedése
Budapest, Dob ucca 28.
A Budapesti Orth. Rabbinátus felügyelete alatt.
Tel.: J. 356—02. Házhoz szállítás

UJ ZSIDÓ KÖNYV!

Zsoltárok

Dávid zsoltárai

Telekes Béla fordítása

Teljes kiadás.

Két kötetben, gyönyörű, oldalas műmellékletekkel.

Ára 6 pengő.

Remény-kiadás.

Chesvan 23.

Az idő végtelenségébe immár három esztendő hanyatlott alá, amióta R. Arjéh Grossberg z. c. l. itthagya küzdelmei színterét és az örök béke hónapja költözött. Melancholikus érzéssel és mélabus lelkülettel gondolkunk arra az erkölcsi tisztaságra, amellyel ő az orthodoxiát szolgálta. Az irás és az életmód, az elv és a cselekedet fedte egymást. Családját a legszigorubb vallásosságban nevelte és ilyen irányt szabott az orthodox közéletnek is.

A »Zsidó Ujság« ennek az eszmé-

nek van szentelve: minden igyekezetünk odairányul, hogy az olvasó lapunk minden sorában az ő törekvéseinek a kisugárzását érezze.

Ezen munkánkhoz kérjük nagyjaink, vezetőink és barátaink vállalt támogatását Groszberg Lipót z. c. l. Jahzeit-napján, hogy a Zsidó Ujságot a megdicsőült alapítójának tradicionális intenciói szerint kiépíthessük, úgy, hogy az világitó fáklyaként sugarazza be az orthodoxia horizontját.

Kidüs levónó péntek este

A talmud tanítása szerint: »akia holdat megújodásában látja, áldásmondatot hangoztat«. Ezt a kötelességet, amely azt a tanítást akarja eszünkbe juttatni, hogy I-ten a világ ura, akinek akarata szerint teljesítenek a természeti erők, a hagyomány szerint leginkább a hónap második hetében, lehetőleg sábosz kimenetelekor kell teljesíteni. Az áldásmondás határideje a holdmegújulástól számított cca 14 és háromnegyed nap. A folyó chesvan havi újhold-áldás határideje az elmúlt szombat este volt. Az előző este, az egész hét folyamán az égboltozatot felhők borították és nem lehetett a »kidüs levónó«-szertartást elvégezni. Péntek este, azaz az utolsó-előtti estén, a hold szép szelíden hirtette a sugarait. Felmerült tehát a kérdés: fel kellene-e az alkalmat használni s péntek este elmondani az áldást, avagy pedig várni szombat estére, a végterminusra és bízni abban, hogy a felhők nem fogják a hold korongját eltakarni és nem fogják megfosztani az ájtatosok százazreit a miczvá gyakorlásától.

E kérdéssel foglalkozik a Sülchon Örűch »Arjéh Chájim« kötetének 426. §-a. A »Remó« és a »Mógén Avrohóm« kodifikálása értelmében péntek este, vagy jomtov estéjén általában nem szabad az újhold-imát elmondani, kivéve, ha az utolsó este van. A Mógén Avrohóm citálja a »Báche«-t, a »Bájisz Chódos« mű híres szerzőjét,

R. Joél Szerkesz krakkói rabbit, ki 300 évvel ezelőtt, 5390 tisri havában, amikor nem lehetett az újhold-imát elmondani szükajsz első estéjéig, megengedte jomtovkor a »kidüs levónó«, mert ez volt — ugymond — az utolsó határidő.

Hogy péntek este általában nem végeznek »kidüs levónó«, régi szokásnak látszik, mert többféle okot hoz fel a »Mógén Avrohóm« és a »Türé Zohov«.

Tárgyalja a kérdést a »Chok Jákaiv« is a 494. §-ban. — A »Sevűsz Jákaiv« pedig közli R. Dóvid Oppenheim csehországi országos főrabbi nézetét, aki rabbisága mellett kereskedelmi téren működött és ebbeli érdemei folytán I. József császár elismerte csehországi országos főrabbinak.

Mindezek a kérdések felvetődtek az elmúlt hét péntek estéjén abban a kis imahelyiségben az Eöt-vös-utcában, ahol Frankl Adolf országos elnök jóvoltából állandó minjon van már évtizedek óta. Az említett

Szörmebundák

kézpénzáron, kedvező fizetési feltételek mellett

BODNÁR JÓZSEF

képesített szücsmesternél

V., Nádor-u. 15. Tel. A. 212-79

Javitások, átalakítások.

decizórok nézetei élénk megbeszélés tárgyát képezték, a megjelent hozzáértők között. A vitát eldöntötte a házigazda, aki R. Dóvid Oppenheim nézetét fogadta el. A hívek kivonultak és köszöntötték a holdat. (Nincs kizárva, hogy az országos elnök azért fogadta el R. Dóvid Oppenheim nézetét, mert az egykori csehországi főrabbi nem rabbipályán működve, az országos rabbiságot csak a zsidó köz érdekében fogadta el, akárcsak rokona, R. Sámson Wërtheimer, aki ilyen módon lett országos főrabbi és akárcsak Frankl Adolf, aki az orthodoxia közjogi helyzete szolgálatában lesz rabbinak megválasztva, szóval: a sorsközösség szellemi rokonságot is foglal magában...)

Hogy azonban Frankl Adolf döntését még a chószidok is elfogadták, mutatja az, hogy ugy a fővárosban, mint a vidéken a chószidok mindenütt péntek este mondták a holdköszöntést és ebből az alkalomból a legnagyobb vígsággal recitálták a szokásos imákat, holott a kommentárok a péntek-esti holdköszöntés mellőzését részben kabalisztikus okokkal támasztják alá.

Mindezek után kívánjuk ugy a péntek este, mint a szombat este ájtatoskodóknak, hogy bevalósuljon rajtuk a kidüs-levónó imádság szava: szimon tajv, ümázol tajv (jó jelt a jövőre és jó szerencsét)!

Ágyterítők, függönyök

tulhalmozott raktár miatt

most olcsón beszerezhetők
Lówy Arthur kézimunka-üzletében

VII., Király-utca 15. és V., Lipót-körut 25.

Hittestvérünk! Csak szombattartó cégnél vásároljon! **Posztó, divatszövet, szabókellékek** áruhaza nagyban és kicsinyben. Különlegességek uri- és női-szövetekben. — Billiárd- és játékasztal posztó **Előfizetőinknek 5% engedmény.** — **Seidner Lipót** áruhaza Budapest, Kertész-u. 43. Tel.: J. 450—87.

A német zsidóság köréből

Egy reformer félti a vallást — Diákbotrányok — Nőtlenek és hajadonok — Gazdasági bajok

— Berlini tudósítónktól —

Hiába: ezek a német zsidók el-sajátították a germánok szokását — elméletben szörszálhasogatásig alaposak, sőt unalmasak, de azután az elméleten kívül tudnak cselekedni is. Németországban vannak a legképzettebb cionisták s az önfeláldozásig menő anticionisták. Itt egy egész tudomány van arról, hogy a Jewish Agency-ben való részvétel mennyiben segít a zsidó nacionalizmusnak, mennyiben nem. Egész külön kazuisztika keletkezett arról, hogy a liberális zsidóság, amelynek alapelve teljesen európaizálni a zsidó vallást, összeegyeztethető-e héber iskolák támogatásával. A palesztinai vérengzések alkalmából egynéhány kiváló liberális zsidó aláírásával a napilapokban hosszú nyilatkozat jelent meg az egész palesztinai munka ellen. Emiatt azután nagy felzúdulás támadt. Ellensúlyozására új gyűlést hirdettek a liberálisok. Régóta fájt nekik, hogy a Németországban oly népszerű Einstein világhírű professzor lelkes cionista és így nagyon kapóra jött, hogy a híres regényíró: Jacob Wassermann ép oly lelkes anticionista. Ebben a harcban a legszomorubb, hogy mindkét kiválóság: Einstein és Wassermann saját bevallásuk szerint teljesen zsidóságmentes nevelésben részesültek. November 12-én a liberálisok nagy manifesztációt tartottak, amelynek utolsó szónoka Dr. Rosenhal a német reformhitközség hitszónoka volt. Ismeretes a német reformhitközség: vasárnapi ima, hajadon fő, német ének, nőférfiak együtt; semmiféle szertartás, se szombat, se ünnep. Ez a hitszónok a zsidó vallás (!) nevében tiltakozott a nacionalizmus ellen. Berlinben a reform negáció is komolyan veszi magát. Így például a grunewaldi kerületben a reformhitközség nagy propagandát

kezdezt a hitközségi iskola ellen, mert — tulsok hébert tanulnak.

A német zsidók azonban nemcsak theoretikusok, hanem dolgozni is tudnak. E tekintetben igen aktív szervezet a „Hilfsverein“. Célja kimondottan a külföldi zsidók segítése. Ukrajnai hadiár- vákat neveltetett, vándorló keleti zsidókat segít, a hazájukból kiűldözött főiskolai hallgatókat támogatja. Az egyesület az oroszországi zsidó telepeken, amelyeknek sorsa rendkívül bizonytalan, mindenütt ambulatoriumokat állít fel és a legszükségesebb egészségügyi intézkedéseket létesíti e koloniákon.

A német zsidók külföldön való működése annál figyelemreméltóbb, mert magában az országban sem rózsás a helyzet. A berlini egyetemen a múlt héten botránnyok voltak, de hogy ezek el nem fajultak, ez a rendőrségnek köszönhető, amely nem volt tekintettel holmi középkori egyetemi előjogokra s ráncbaszta a botránnyokozó ifjakat, pedig Németországban van igazi tradíciója az egyetemi autonómiának. S nem is tekintették a zajongókat nemzeti hősöknek, hanem a rendőség megállapítja, hogy antiszemita tüntetés volt. A kultuszminiszter, Becker, akit Magyarországon a múlt évben oly szívélyesen fogadtak a legsúlyosabban megbélyegezte eljárásukat.

A gazdasági helyzet szomorú, Ami zsidó szempontból elsősorban lesújtó: a fiatalok nem mernek házasságokat kötni és ennek következtében sokan elzülnek. Ezen akar segíteni a berlini hitközség, amidőn 120 személyre tervezett „Ledigenheim“ (tehát nőtlenek s hajadonok otthona) felállítását határozta el.

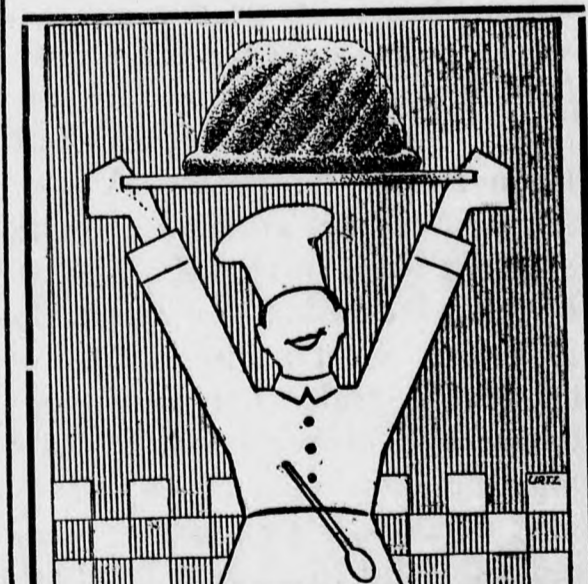
A gazdasági krízissel függ össze, hogy Hans Goslar miniszteri

Ceres-ételzsir

a szokott kiváló minőségben minden fűszer, csemege- és élelmiszer-üzletben kapható.

Hutter József szappangyár
Olajipar részvénytársaság
Budapest, Erzsébet-körut 6.
Telefon: J. 461—91, 92, 93, 94.

tanácsos, aki mellékesen meggyezve vallásos zsidó, propagandát csinál amellett, hogy üljön össze zsidó gazdasági konferencia s határozza el, hogy tervszerűen fogja irányítani a zsidóság- nak a különféle gazdasági rétegekbe való elhelyezkedést, mert a mostani egyoldalúság, amidőn a zsidók túlnyomóan a kereskedelem bizonyos ágain helyezkedtek el, már eddig is nagyon veszélyesnek bizonyult és félni kell attól, hogy minden gazdasági nehézség elsősorban az ugysis le-szegényedett zsigóságot fogja legjobban sújtani. Goslar az egészség gazdasági politikától a szombattartó zsidók elhelyezkedésének megkönnyebbülését is reméli.

Dr. Oetker-féle

sütőpor a legjobb!

Kérje minden fűszerkereskedésben a most megjelent, 148 receptet tartalmazó, színes képekkel illusztrált

Dr. OETKER-féle
RECEPTKÖNYVET
Ára 30 fillér.

Ha a fűszeresnél nincs, forduljon közvetlenül hozzánk: dr. OETKER A. gyárhoz, Budapest VIII., Conti-utca 25.

A szentföldi mérszárlások tárgyalása

A vizsgálóbizottság az elmúlt napokban folytatta a tárgyalásokat. Ezuttal Hebron rendőrfőnökét, Cafferatát hajtatták ki.

A hebroni tragédia

Cafferata elmondotta, hogy szombatn reggel vad tömegek mutatkoztak a város utcáin, köveket hajigáltak és két diákot meglámadtak. A tanu maga személyesen meg akarta védelmezni a két diákot, de a tömeg körülzárta őket minden oldalról és a két fiatalembert halálra kövezte. Én magam, — mondotta a rendőrfőnök — a támadók közül kettőt a helyszínen leterítettem, lövedékeimnek hátralevő részét pedig ráirányítottam a tömegre. Ez azonban csak addig tartott, amíg én magam is a köhajigálás következtében lovamról lebuaktam. Akkor rámtámadtak és újból kövekkel hajigáltak meg. Amikor a tömeg a meggyilkolt két fiatalembert elterütve látta, a zsidó házakba ment és ezeket fosztogatta. A fiatal fickók közül sokan fejszéssel és dorongokkal voltak felfegyverkezve. Én ezután feltápszkodtam, azonnal fegyverekért futottam és kivezényeltem legényeim ottlevő részét. A rendőrök lövéseket adtak le, amire a tömeg egy része széjjelment. Egyesek elkiáltották magukat: „Menjünk a gettó felé!” Pillanatok alatt a zsidó városrész megtelt ezzel a csöcseléssel. Én számos támadót lelőttem és néhányat közülük letartóztaltam. Láttam, de fájdalom, nem tudtam már segíteni, mikor egy arab fejszével levágta egy zsidó gyermek fejét. Meggátolni nem tudtam ezt, de a gyilkost tettének elkövetése után lelőttem. Egy arab, aki valamikor rendőr volt, egy asszonyt le akart szurni. Én akkor rálöttem és az ember torkaszakadtából kiáltott: — Méltóságos uram, én rendőr vagyok! A tömeg ez

után a bazárba ment és itt kifosztotta egyaránt az arab és zsidó boltokat. Este féltizenegykor minden nyugodt volt. később azonban körülbelül száz ember körülvette a zsidó hotelt és amíg a brit rendőrség megérkezett, nem lehetett egyebet tenni, minthogy biztonságba helyezték a katasztrófát túlélt zsidókat, a kórházba vitték őket és az utcákat megtisztítottuk. Cafferata sajnálattal jelentette ki, hogy egy olyan városban, mint Hebron, amelynek 20 ezer lakója van, egyetlen egy brit rendőr teljesített szolgálatot.

Jaffa véres napjai

A jaffai eseményekről a vizsgáló-bizottság Quigley-t, a délpalesztinai kerület rendőrfőnökét hallgatta ki. Quigley szerint aug. 25-én Benjamin Goldberg, egy vilnai filantrop fia kis csoportot szervezett, hogy két zsidónak, akik Telaviv és Mikvé Jiszroél között veszélyeztetett helyzetbe jutottak, segítséget hozzanak, el-

A palesztinai atrocitások után

Egy hírlapíró meglátogatta a Hadasza és a Bikur Cholim kórházakat, ahol a sebesülteket ápolják. Utjáról a következőképen számol be:

— A Hadasza kórházban a vérengzés sebesültjei közös körtemben fekszenek. Azok közül, akik túlélték fájó sebekkel a mérszárlást, csak négyen kaptak külsőszobát. Az áldozatok nagyrészt Hebronból szállították ide. Pedig a hebroni zsidók a legjamborabbak és jóbarátságban éltek az arabokkal körülbelül fél évszázada. A hebroniak nem is nagyon foglalkoztak a cionizmussal.

A női sebesültek közül Leiser asszony az első, akivel beszélgetek. Fejét nagy fehér kötés borítja.

tévedtek s egy arab faluba jutottak, ahol tüzelni kezdtek rájuk. A fiatal Goldberg és három társa elesett, öt fiatalember megsebesült. A kihallgatott rendőrfőnök előbb bizonyos semlegességgel akart vallomást tenni, de azután megállapította, hogy valóban az, mintha a jaffai zsidók fel lettek volna fegyverkezve, vagy mintha az angol kormány felvegyezte volna őket és mintha arabokra lövöldöztek volna. A bizottság azután a munkások „Hagana” (askenáz kiejtéssel „hagonó”, azaz „önvédelem”) szervezetéről érdeklődött. A tanu kijelenti, hogy nem tud arról, mintha e szervezetben lázító beszédek tartottak volna. E pillanatban arab részről átnyujtanak egy héber könyvecskét a haganáról. A könyvecskében felvételek vannak arról, hogy zsidó ifjak miképen tartanak katonai gyakorlatokat s parádékat. A bizottság tagjai meghökkenve nézték a kis könyvecskét. Egy héberül értő azután megmagyarázta, hogy tényleg zsidó önvédelmi alakulatról van szó, amely — Ukrajnában működött tíz évvel ezelőtt. Erre természetesen az arab ügyvéd megszegyenülten elhallgatott.

— Borzalmas volt, ami történt — mondja — puskával és tőrrel felfegyverzett arabok berontottak a házukba. A férjemet agyonszúrták. Az egyik fiamat ott a szemem láttára megragadták és késsel elvagták a torkát. Engem a fejemen sebesítettek meg.

A férfiosztályon találkozom a Jemenből való, 65 éves Misrahival, aki alig hallhatóan mondja:

— Az arabok a házam udvarán leptek meg. Még el tudtam menekülni, de az egyik szomszédom, egy Ahmed nevű arab, akinek annyi szivességet tettem, észrevett és toroka szakadtából kiabálta a többi arabnak: „Ott szalad a zsidó, öljétek meg!” Hármán vagy négyen rámvetették magukat, a földrepertek és meg-

kötöztek. Men csodája, hogy megmenekültem.

A Bikur Cholimban fekszenek a hebroni gyerekek, de csak néhányan. A többiek utközben meghaltak. A főorvos mondja:

— Hosszu az ut Hebrontól Jeruzsálemig. A sebesült gyerekek, akiknek legnagyobb része fején kapott sérülést, úgy haltak meg, hogy kifolyt az agyvelejük.

Az első szobában megpillantok egy 24 éves csinos fiatalasszonyt: Louba Segallt. Egyetlen gyermekét a karjaiban tartotta, amikor a házban megjelentek a gyilkosok.

— Magamhoz öleltem a kicsikét — beszéli a fiatalasszony. — Az egyik arab rákiáltott a többiekre: „Vegyétek el a gyereket tőle!” Felzokogtam: „Engem öljétek meg, csak őt ne bántátok!” És látnom kellett, amint röhögve mondták: „Ő fog meghalni, te életben maradsz, hogy szenvedj.” Könyörögtem, de hiába. A karjaim között ölték meg a kisfiamat. Igen, ezt tették. S amíg őrjöngve magamhoz szoritottam a kicsikét, egymásután levágták három ujját azok az elvetemült gyávák... Engem pedig agyba-főbe vertek... Így kerültem ide.

Ujabb atrocitások

Dr. Tichot, a híres jeruzsálemi zsidó szemorvost egy arab terrorista közvetlenül a rendőrség épülete előtt orvul megtámadta és késszurásokkal súlyosan megsebesítette. Az orvos éppen a vezetése alatt álló ambulatóriumhoz igyekezett, ahol ő huszéves működése alatt az emberek ezreinek, közöttük számtalan arabnak is, mentette meg a szemévilágát. A merénylőnek a támadás nyomán keletkezett zavarban sikerült elmenekülnie, anélkül, hogy személyazonossága megállapítható lett volna. Dr. Tichot, akit a késszurások a hátán súlyosan megsebesítettek, a Hadasza kórházba szállították, ahol azonnal megoperálták. Állapota aggasztó. — Haifa környékén is újabb merénylet történt. A november 14-re virradó éjszaka Levit Jesáját és Badasch Fanni asszonyt Hedera

közelében egy arab csoport megtámadta. Badasch asszonyt meggyilkolták, Levit Jesáját pedig lövésekkel életveszélyesen megsebesítették. Kocsijukból kifogták a

lovakat és elvezették, a kocsi magát pedig kirabolták. A haifai hatóságok letartóztattak hat arabot, akit a tett végrehajtásával gyanúsítanak.

A csehszlovák választások után

Az egyik megválasztott zsidó képviselő, dr. Singer prágai ügyvéd, az új zsidó képviselők működési irányáról a következőket mondotta:

— Követelni fogjuk, hogy az állampolgárság ügye végre elintéződjék. A köztársaságban tízezrekre megy a zsidó lakosok száma, akik évtizedek óta itt laknak, mégsem tudják az új államalakulat miatt elvesztett állampolgárságukat visszakapni. A csehszlovák zsidóság vallási ügyeiért is sikra fognak szállani.

Hogy mennyire lesz lehetséges a zsidó kivánalmaknak a prágai parlamentben érvényt szerezni, ezt a jövő fogja megmutatni. Annyi tény, hogy sok jogos kívánságnak eddig szószólója nem volt.

A csehszlovák állami költségvetés, mely a felkiszármak és kulturintézmények támogatására sok milliót irányoz elő, a zsidó kultuszt és kulturális intézményeket igen mostohán kezeli. Pl. az 1929. évre 900 ezer koronát kapott, ami — tekintve a nagy szükségletet — egy csepp a tengerben.

Határozott sérelem az is, hogy a

ruszinszkói nem zsidó hitelszövetkezetek több milliós támogatásban részesültek, míg a zsidó hitelszövetkezetek, melyek pedig abszolút altruisztikus alapon működnek, egyetlen fillért sem kaptak.

Igen fontos az új ipartörvény revíziója, mert ennek értelmében még a közvetítéshez is ipar kell. Ez a törvény lehetetlenné teszi, hogy egy böcher valaha is üzletet nyithasson magának.

Az agrárreformot keresztülvitték, de zsidó nem részesült annak áldásában. Az állam hitelt és szubvenciót nyújt, de eddig zsidó iparos és építető ilyenben nem részesült.

Mindezek olyan kívánságok, amelyeket Európa több országában felpanaszolhatna a zsidóság, de abból, hogy mennyi sérelmet fognak orvosolni, mennyi zsidó jogcsorbitást fognak kiküszöbölni, mennyire viszik keresztül a jogegyenlőséget a polgárok között, fog kiderülni, mennyi demokrácia jut érvényre az új állami életben.

30 éves tradícióm:

elegánsat, legjobbat, olcsón.

Jubileumi árusítás

Elkán Gyula szücs

Károly-körut 19. szám.

HIREK

NAPTÁR

Sábosz Vájéró, Chesvan 20
Gyertyagyújtás (Bpest): 3 ó. 50 p.
Kimenetele : 4 „ 45 „

Olvasóinkhoz! Felkérjük mindazon igen t. olvasóinkat, akiknek előfizetése f. hó 15-én vagy még előbb lejárt, hogy azt postafordultával megújítani sziveskedjenek. Az átutalás legegyszerűbb módja belsőoldón postatakarékpénztári csekk útján (50,791 sz.): külföldön pedig (évi 22 P) postautalványon esz-közölhető. (Romániában az utalványon az összeget a postahivatalnok tölti ki)

Régóta hátralékban levő t. előfizetőinknek postai megbízásokat küldtünk és kérjük azoknak szives beváltását.

— A TELSCHI RABBI z. c. l. Rabbi Chajim Bloch telschi rabbi, ki mint a telschi (Litvánia) jesiva vezetője, világhírnevet szerzett magának, 70 éves korában elhunyt. Az egész, Tórahú zsidó világ megilletődve veszi tudomásul egyik legjobbjának és legnagyobbjának elköltözését. Mult hét hétfőn temették az összes litvániai gaonok részvételével. — הנצי"ה

— KÖZEL KÉTMILLIÓ ZSIDÓ LA-KIK NEWYORKBAN. A legutóbbi hírek szerint Newyorkban 1,835.000 zsidó lélek lakik, ami azt jelenti, hogy 4-5 év után két millió zsidó lakosa lesz Amerika metropolisának. Egész Amerikában négy és egynegyed millió zsidó van. Az európai, nyomorúságos állapotok között, jóleső érzéssel olvashatjuk azt a megállapítást, hogy egyre kevesebb lesz a közjótékonyt igénybe vevő zsidók száma; tehát a gazdasági helyzetük javul.

— BESZTERCE OSTROMA. Ilyen címen a »Zsidó Ujság« f. hó 8-i számában nagyváradi tudósítónktól cikk jelent meg, amelyben állást foglal a Szatmárról kiinduló és a besztercei orth. iroda ellenes mozgalomról. A tudósításra vonatkozólag hosszabb helyreigazítást küldött nekünk dr. Stern Mór Szatmárról. A helyreigazi-

tás tiltakozik az ellen, mintha a szatmári mozgalom, amely az erdélyi orthodoxia reorganizálását célozza, valóságellenes támadásokat kezdene. Megállapítja, hogy a szatmári tanácskozáson résztvettek a nagyváradi, mármaroszi, kolozsvári, aradi, temesvári és szatmári orth. hitközség vezetemberei, csatlakozásukat husz más hitközség, közöttük a marosvásárhelyi, brassói, szebeni és nagyenyedi hitközségek is bejelentették, így tehát a konferencia az erdélyi orthodoxia közvéleményét fejezi ki. Az ott hozott határozatok — írja — nem érintik az orthodoxia alapelveit, de a mutatkozó nagy bajok kiküszöbölésére vannak hivatva. — Dr. Stern Mór ur hosszabb levele tartalmának lényegét dióhéjban ismertettük. Ezeléget tévén publicisztikai kötelességünknek, nincs szándékunk a dologban állást foglalni.

— ZSIDÓK AZ UJ TÖRVÉNYHATÓSÁGI BIZOTTSÁGBAN. Balassagyarmatról jelentik nekünk: Nógrád és Hont közigazgatásilag egyesített vármegyék törvényhatóságába a következő hitsorsosok választottak be: Balassagyarmatról: dr. Székely Miksa törv. tanácselnök, Jónás Emil h. hitk. elnök, Lázár Mihály gyáros, dr. Gerő Mór, Klein Andor igazgató, Hirschfeld Jenő, dr. Feledi Jenő, dr. Holló Dezső, Kondor Ármán r. t. igazgató, dr. Mandel Ignác főorvos, Weisz Ár-

min talmudtóra elnök és a hitk. 12 éven át volt elnöke, dr. Grünbaum Aladár, dr. Heksch Sándor. — Salgótarjánból: Rauchwerger Mór hitk. elnök, Sonnenschein Dávid.

— GOTTLIEB FÖRABBI EMLÉKÉNEK. A pápai orth. hitközség a megdicsőült, felejtethetlen főrabbiának, Gottlieb Sámuelnek z. c. l. sir-emlékét chesvan 28-án, vasárnapon fogja ünnepélyesen felavatni. Ugyancsak ezzel kapcsolatban a megdicsőült Czádik (chesvan 26-i) halálzási évfordulójára a pápai Tiferesz Bachurim ifjúsági egyesület a siremlék avatása napján, »Peszóchim« talmudtraktátus befejezése alkalmával, a nagy Mester dicső emlékére nagyobb szabású szijum-ünnepélyt rendez, amelyre az egyesület vezetősége a megboldogultnak híveit, jóbarátait és a volt tanítványait tiszteletteljesen meghívja. Külön meghívókat ez alkalommal az egyesület nem bocsát ki.

— A SOPRONI ORTHODOXIA KÖRÉBŐL. Sopronból írják: Megboldogult Grünwald Manó főrabbiak elhalálása folytán napirendre került a soproni rabbiszék betöltésének kérdése. Máris több rabbi nevét emlegetik a megdicsőült s felejtethetlen gaon utódjaként. Amint hírlik, igen sok hive van Posen Simon jesivavezetőnek, aki — mint ismeretes — három év óta kitűnő jesivát vezet Sopronban és minden főrekvése a Tóra és hamisítatlan vallásosság terjesztésére irányul. Beavatott körök véleménye szerint Posent mély vallásossága, közismert nagy talmudikus tudása, magasfoku műveltsége, kiváló jelleme, rendkívüli szerénysége, miniszzerűen agilis jesiva-vezetése egyaránt predestinálják az elárvult soproni rabbiszék betöltésére.

— A BUDAPESTI TIFERESZ BACHURIM Reich Koppel főrabbi z. c. l. elhalálása folytán vasárnap tartotta elhalasztott tisztújító közgyűlést, melynek eredménye a következő: Heiden Géza elnök, Katz Lipót, Steif Hermann alelnökök, Kollmann Zsigmond háznagy, Grünberger Henrik főtitkár, Fischer Andor pénztáros, Frank Ábrahám ellenőr, Schlesinger Tibor könyvtáros, Stern Mór tanügyi előjáró, Kollmann Manó gondnok, Schlanger Imre tefflinbizottsági elnök, Baab Márton titkár,

Kitűnő minőségű
Hutter
שזר שזפפן

kapható minden fűszer- és festékeskedésben. — Gyártja a budapesti orth hitközség rabbinátusának felügyelete mellett: **Hutter József szappangyár és Olajpar r. t.** Budapest, VII., Erzsébet-körút 6. — Telefon. J. 461-91, 92, 93, 94.

Dávidovits Andor helyettes gondnok. — A tanügyi bizottság tagjai: Glück Géza, Gansel Manó, Müller József, Neuwirth Sándor, Ráth Lajos, Schlesinger Tibor. — A választmány tagjai fentiekon kívül még a következők: Grösz Nándor, Pollák Jenő, Spiegel Andor, Sussmann Simon, Korein Emil, Stern Benő, Feldmann Lipót.

— SÍRKÖZVETÉS. Mint Érsekújvárról jelentik, vasárnap állítottak ott nagyszámú tisztelői és tanítványai sirkövet Treuhaff Dávid talmudtóra tanítónak, aki több, mint 3 évtizeden át tanította és nevelte a gyermekeket tóra-tudásra és hithű zsidó életre. Pia nem maradt; lányai az ő nyomdokain haladnak, amennyiben Grosz Sarolta (szül. Treuhaff) minden héten maga köré gyűjti az iskolás és az iskolából kinőtt lányokat, hogy nekik a szídrából előadást tartson. A sirközvetésnél Löwy Hermann tartotta az emlékbeszédet, ki a hetizakasz-ból vett idézettel az elhunytat Ábrahám ösátyánkhoz hasonlította, ki nek az volt az életcélja, hogy az embereket Isten-ismeretre és Isten-tiszteletre tanítsa. Még Duxler Chajim talmudtóra tanító — a boldogult tanítványa — méltatta Treuhaff érdemeit.

— AZ ARADI ORTH. TEMPLOMBAN betörök garázdálkodtak. Az almemort, a nagy perselyt és a frígy-lidát feltörték. Ellopták a tórákat díszítő ezüst kelé kajdést és 7-8 ezer lej készpénzt szedtek ki a perselyből. A rendőrség kutat az ismeretlen tettesek után.

— HALÁLESÉT. Krámer Simon, Dunapentele hitk. rabbihelyettese, és nyug. igazgatótanító f. hó 16-án, hirtelen meghalt. Az elhunyt 40 évig működött, mint rabbihelyettes és tanító, Dunapentelén. Nagy világi műveltsége mellett állandóan mélyítette a még a szülői házból hozott héber tudását is. Temetése nagy részvét mellett folyt le. Lebovics József mágöcsi főrabbi méltatta az elhunyt érdemeit.

STERN ÉS TÁRSAS
orth. כשר virsfil, szalámi és füstölthúsárgyár

ajánlja kitűnő szalámi gyárterményeit.

5 kilogramm rendelésnél franco, franco.

Gyár és iroda:

Nefelejts-u. 12.

Telefon: J. 458-30.

Főüzlet:

Király-utca 54.

Telefon: Lipót 980-08.

Sürgőnycim: „Sterncomp“.

Fióklakatok:

Grosz B. Teleki-tér 5.
Auster S. Péterffy S.-u. 42
Goldstein Sámuelné, Központi Vásárcsarnok, 75.
Ujpest: **Goldmann, Piac-tér.**
Kispest: **Rottmann, Kossuth-tér 2.**

minden festőművész

BUDAPEST-IV. KÁROLY KIRÁLY UT 28+GERLŐCZY-U.

— FELHÍVÁS a nagyszombati jesiva volt növendékeihez! Szándékunkban van a szeretve tisztelt mesterünk, Ungár főrabbi ur beszédműködésének szánt széfer-tajró felavatását összekapcsolni a jesiváján most befejezett Gitin traktátusának szijumjával. Azt hisszük, hogy a főrabbi ur és a dicső jesiva minden volt tanítványa meg fogja ragadni az alkalmat hűségének és ragaszkodásának a megjelenés által való megnyilvánítására. Nagyon kívánatos volna, hogy a jesiva volt növendékei kivétel nélkül jelenjenek meg a kettős ünnepélyen. Felvilágosítást ad az előkészítő bizottság elnöke: Trattner Artur tanító, Trnava.

— Nemeslelkű adomány. Öv. Salzer Salamonné urnő, dr. Sós Ernő, tanítóképzőintézet tanár anyja, felgyógyulása öröme a „Bíró Dániel“-kórház templomának egy díszes frígysekényfüggőnyt (porajcheszt) adományozott, melyet Szimchász Tajró ünnepén avattak fel.

— A rákospalotai Tiferesz Bachurim f. hó 9-én tartotta meg választási közgyűlést. Megválasztottak: Kind Benő elnök, Hahn József alelnök, Ungár Ernő pénztáros, Fischer Hermann ellenőr, Schwarzbard József és Hartmann Hermann gondnokok, Hahn Ernő titkár.

— A VALLÁST SZERETŐ PÁRISI ROTSCHILD. Báró Edmond Rothschild, a párisi filantróp, sok millió frankot fektetett be a palesztinai gyarmatokba. Az agg báró minden alkalommal hangsúlyozza, hogy a valóságos szellem produktív megerősítését óhajtja Palesztinában. Az általa megszervezett társaság (Palestine Jewish Colonisation Association) most a párisi zsidó bevándoroltak között husz vallásos zsidót akar saját földművelni és Palesztinában letelepíteni. A társaság az egyes zsidó gyarmatokon templomokat óhajt építtetni.

Pollák Sarolta kozmetikai intézete, Budapest, VI., Andrassy-ut38. I. em. Párizsi Áruházzal szemben. — (25 éves működés.)
Hajszálak kiirtása arcról, karról, szepőlök, pattanások, összes szépség hibák kezelése. — Szemölcsirtás. Arcápolás, bértrendszer. — Miracle hajeltávolító szer szélküldése utasítással. Minden eddigit felülmúl! (Prospektus) Díjtalan tanácsadás

Pályázatok

Minden szó egyszeri beiktatása 16, vastagon szedett betűkből 32 fillér. Pályázatok felvételnek: Budapest, Sip ucca 10. — Hirdetések díja előre fizetendő. —

A hajduböszörményi aut. orth. izr. hitközség egyik kántor-metszői állásra pályázatot hirdet. Kellemes hangú, jó előimádkozó, 40 évesnél fiatalabb, joré somájim, — lehetőleg kis családú — magyar honos pályázók, kik 3 elismert tekintélyű orth. rabbittól kaboló-val bírnak, sóchet ubodek mümche bal kóre móhel, felkéretnek, hogy pályázataikat alulirott címre küldjék. Fizetés megegyezés szerint. Havi össz-jövedelem cirka 300 P. és természetbeni lakás. Állás Tévész közepén elfoglalandó. Próbaelőimádkozásra csak meghívottak bocsáttatnak s csak a megválasztottnak térítettnek meg költségei.

Grosz József hitk. elnök.

REMÉNY

zsidó ifjúsági folyóirat. Zsidó ifjúsági regények, elbeszélések, arabok, sakk, stb. Szerkesztő: Dr. Molnár Ernő Félévre 4 pengő. Budapest, IV., Magyar-utca 3.

Katzburg Salamon könyvnyomdája

Budapest, Dob ucca 28.

Előállítja mindennemű nyomtatványok elkészítését. — Specialista héber nyomtatványokban.

Mekül a haddim sarrim bol vntanaim klím.

דבר בעתו

פינה נראעטע באנדע על התורה, תרי"ג מצות, פרקי אבות, פיעלעדרשות אונד פארטראגע אויף פערשידענע געלעגענהייטען: האב צייט ברית, בר מצוה, הספד, ר"ה ווי"ב או"ו. דיא פינה באנדע קאסטען פראנקע 25 אסטעררייכישע שיללינגען.

Rabbiner Krausz, Lackenbach, Burgenland.

Weisz Lipót uri szabó, Budapest, Teréz-körút 31. szám. — Műhelyemben a legkényesebb izlést is kielégítő

férfiruhák elsőrendű kivitelben

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ.

JÓ MEGJELENSÉŰ, jobb családból való, szerény igényű, szorgalmas fiatalember, volt tanudista, aki a rőtös-, divatáru- és cipőszakmában jártas, állást keres. Előbbi működéséről jó bizonyítványokkal rendelkezik. Esetleg más szakmában is. »M megbízható 22« jelíge a kiadóba.

KERESÜNK agilis, jó megjelenésű fiatalembert, inkasso és irodai munka végzésére, Budapesten. Fix fizetés és ebédkosztal. Cim a kiadóban.

KOMOLY szedő-gépmester, ki a gyorsajton tökéletesen dolgozik, állandó alkalmazást nyerhet. Cim a kiadóhivatalban.

BÁRMILYEN állást elfoglalna négy polgárit végzett, szombattartó fiú. Schwartz Ottó, Kispest, Jókai-utca 101. szám.

SÍRKÖVEK minden kivitelben legolcsóbb gyári áron Schreiber Jakob villanyerőre berendezett sírkőtüzében Debrecen, Hunyadi-utca 14.

ראו זה הדש אשר מדמים ועולה הרב וכי מיה יהושע לעבאווויש ניי אבדקיק רעשיאנ יציו שני הלקי השיע אורה היים מוישא ועד גמירא בתבנית קטן בחלקים קטנים עם פירוש וביאור טוב הפלא ופלא בלשון צה ונקי בקצור נמרץ על דברי רבינו המניא אשר סתם דבריו מבלי להבניהם הפירוש נדפס בתוך דברי המניא באותיות קטנות כדי ליתן סימן והבדל בין לשון הפי לרשון המניא והוא לתועלת גדול להלומדים ובפרט לבהורים מבני הישיבות ותוכן הפי מביא לרוב פעמים קיצור דברי המחזהשיק בהשמטת הפלפולים רק הנצרך להפיש וגם שאר נושאי כלים יד אפרים לבייש ניה והפרמינ ומעצמי מה שלא כתבו הם. ההלק הראשון עד הלכות תפלה כבר נגמר לטובה בדפוס יפה והדר הפירוש הוא מהגיאווויש יצקנו של הרב המויל והמסדר אותו מכתב ישן נושן עם הסכמות נאוני ומנינו שלישיא המשבחים ומפארים את תועלתו הגדולה מהורו באונגארן 3.50 פעננא. ונייר טוב 4 פעננא. להשינו אצל אדרעססע: Rabbiner Fried, Debreczen, József kir. hg.-u. 21.

נדפס מעט מועיר וכל הקודם זכה בהשלחת מהירו ודמי הפארטא הי"ק יהושע לעבאווויש אבדקיק רעשיאנ רומעניען ויבעברירען

Felelős szerkesztő és kiadótulajdonos GROSZBERG JENŐ.

Hoffmann és Társa könyvnyomda Budapest, VI. Próféta ucca 7

ZSIDÓ UJSÁG

AZ ORTHODOX ZSIDÓSÁG FÜGGETLEN HETILAPJA

ALAPITOTTA: Groszberg Lipót SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL: BUDAPEST, VII., SIPUTCA 10. TELEFON: J. 425-90. CSEKKSZÁM: 50.791. EGÉSZ ÉVRE 20 PENGŐ SZERKESZTI: Groszberg Jenő

Egy pogány élet tanulsága

Az e héten elhunyt francia államférfiúnak, a világháboru után kötött békeszerződések diktátorának: Clemenceaunak életpályája zsidó szempontból is tartalmaz megszivlelendő momentumot. Nem a Dreyfus-pörre gondolunk, amikor ő is az igazság szolgálatába állította összes kíméletlen erélyének lendületét s megfosztotta az az antiszemita világot attól a kárörvendő lehetőségtől, hogy a zsidó születésű Dreyfus kapitányra rámutathasson mint „a” zsidó hazaárulóra. Nem a zsidóság iránti szeretete indította e fellépésre, hanem hazája ügyének vélt szolgálatot tenni, amikor kiadta Zóla híres levelét, amelynek első szava: J'accuse („vádolok”) szálloige most is. ha az igazság ügyéért való rettenthetlen küzdelemről beszélünk. Ez a hazaszeretet vezetett akkor is, amikor az orosz és a lengyel zsidóság elnyomottságát személyesen tapasztalván, kíméletlen harcot viselt az orosz zsarnokság ellen „a Szináj lábánál” (Au pied du Sinaj) című novellás kötetében. Később, életének utolsó korszakában a békeké diktátumánál megmutatta, hogy a kíméletlen zsarnokságot is felhasználja a kérlelhetetlen szovinizmus érdekében. Minderről nem akarunk részletesebben beszélni, mert érezzük, hogy a véres és másokat ellipró „hazafiasság” eszméje nem fakad — a Szináj lábánál, ahol mi, Izráel fiai egykoron az erkölcsi élet foglatatját: a Tizigét, a Tórá t kinyilatkoztatásként kaptuk. Clemenceau életének minket érdeklő pontja azonban nem e vonalon fekszik, hanem a valláshoz való kapcsolatában. Amint az ujságokban olvasható volt, a világháboru győztese keresztény értelemben vett pogány volt, a

mennyiben semmiféle kapcsolatban nem állt az egyházzal. Nem volt keresztény, de azért a történelemben, esetleg az antiszemita irodalomban kereszténynek fog szerepelni, utódai pedig keresztényekké válnak. Ez a különbség zsidó-lét s keresztény-lét között. Az utóbbi lehet egy passzivitás, de a zsidó lét folytonos aktivitást követel és a passzív zsidónak gyermekei biztosan, for-

málian is, otthagyják a községeket s nem találják meg az utat visszafelé soha többé. A pogány Clemenceau élete negatív vonatkozásban is arra figyelmeztet tehát bennünket: a zsidó embernek állandó küzdelmet kell folytatnia a zsidó-létért. E küzdelmet pedig orthodox meggyőződésünk szerint csak a Tóra törvényei segítségével és a Tanba való elmélyüléssel tudja a zsidó ember megvívni igazán.

Két állam pöre egy tóradisz miatt

Érdekes pör ért véget a napokban a lengyel likvidációs bizottság és az osztrák állam között, aminek következtében Ausztria kiadott egy, a bécsi udvari muzeumban volt gyönyörű Tórákoronát, a hozzá való egyéb ékítményekkel együtt a brody-i hitközségnek. Brody a galíciai orosz határon lévén, a háboru első fázisától kezdve sokat szenvedett. A háboru kitörése után mindjárt bevonultak az oroszok. A hitközségnek rendkívül értékes tóradiszai voltak és így azokat elhelyezték egy kazettába s elásták a földbe a templom padozata alá. 1916-ban Böhm-Ermoli hadserege szorongatta az oroszokat s azok kiürítették Brodyt. Az esemény tiszteltetére nagy ünnepeket terveztek és az akkori trónörökös: Kátek és az akkori trónörökös: Károly főherceget is várták Brodyba. A rendezőség a hitközséghez fordult, hogy a fogadóterem kidiszitására adjanak kölcsön a templomi diszekből. A hitközség vezetősége erre kiásta a kazettát s kivettek onnan egy gyönyörű Tórákoronát és egy asztaltakarót, a melyet a községben bibornok-

palást néven ismernek, mivelhogy állítólag egy bibornok csináltatta zsidóbarátságból. Eljött az est, fényesen sikerült és amikor a trónörökös végigment a fogadótermen, megakadt a szeme a Tórákoronán és mintegy elbűvölve, sokáig maradt állva s bámulta. Majd ezt mondta elragadtatással: — Pompás darab ez, nagyon tetszik nekem, tulajdonképpen a bécsi udvari muzeum volna a méltó helye. . . Mikor a trónörökös ezt a parancsnak veendő óhaját nyilvánította, ott voltak a hitközségi képviselők is és természetesen meglepetten hallgatták e szavakat, amelyek leggyönyörűbb dicsőüktől meg akarták őket fosztani. Am nem lehetett tenni ez ellen semmit. Csináltattak tehát egy — nagyszertien sikerült utánzatot a koronáról. Az utánzat is rendkívül tetszett s a brody-i hitközség köszönő levelet is kapott l. Ferencz Józseftől. A háboru befejezése után egy lengyel mű-történész foglalkozván a bécsi udvari muzeumban elhelyezett lengyel emlékekkel, megemlítette a brody-i Tóra-koronát